# СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 106. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 8 травня 1930. VOL. XXXVIII. No. 106. Jersey City, N. J., Thursday, May 8, 1930. THREE CENTS.


## МОРО МІЖ ДВОМА ОГНЯМИ

НЕ ЗНАЄ, НА ЯКУ СТАТИ НОГУ: МОКРУ ЧИ СУХУ.

НЮ ЙОРК. — Протисалунова Ліга повідомила амбасадора Мора, що вона знайде иншого кандидата на сенатора з стейту Ню Джерзи, якщо він не стане виразно на сухій плятформі. Моро не дав на це ніякої відповіди, а тільки далі конферує з ріжними своїми прихильниками. Кажуть, що Моро буде змушений заявити себе за модифікацію акту Волстеда, бо інакше провалиться при виборах. Мусить він це зробити, бо його противник, бувший сенатор Френлінгайзен, рівнож сухий, заявив себе тепер мокрим.

## $65,300 НА ПОВАЛЕННЯ СМИТА.

ВАШИНГТОН. — Перед сенатським лабіістичним комітетом зізнавав Е. С. Джеймсон з Ню Йорку, котрий подав, що він передав в 1928 р. методиському епископови Джеймсови Кенонови молод. $65,300 готівкою на виборчу кампанію у Вірджінії, щоби там повалити кандидатуру Смита на президента.

Конгресмен Тинкгем каже, що епископ Кенон затаїв з тих грошей $48,000, не подаючи з них ніякого звіту. Джеймсон зізнав, що його датки були „дарунками" для епископа. Разом з тим відчитано телєграму, в якій епископ давав Джеймсонови вказівки, як треба зізнавати перед комітетом.

## ҐВЕЙЛЕН УСТУПАЄ.

НЮ ЙОРК. — 2,500 бизнесменів і фінансистів були гістьми на принятті, яке влаштовано в честь поліційного комісенера Ґвейлена. Підчас обіду виголошено богато промов, в яких підношено великі заслуги Ґвейлена та його здібности. Мейор Вокер надіслав листа, в якім каже, що він тепер потребує Ґвейлена ще більше, як тоді, коли запропонував йому обняття посади поліційного комісенера.

Мимо всіх тих сердечних заяв усі відчували, що Ґвейлен не вдержиться на своїм становищі, а відійде до Венемейкера за яких кілька тижнів.

## ЩЕ НЕ ПОГАСИЛИ ВОГНЮ.

ТРЕНТОН. — 35,000 добровольців ще далі працюють над гашенням горіючих лісів і корчів. В однім тільки Овшен кавті мусить видавати стейт денно $100,000 на кошти, получені з огнем, та вдержувати 10,000 осіб для гашення вогню.

## СПЕКА ДОСКУЛЮЄ ДАЛІ.

НЮ ЙОРК. — Історія Ню Йорку не записала ще таких горячих днів у весняній порі, які доводиться тепер переживати. В вівторок пополудні було 87 степенів тепла, що було причиною кількох нещасливих випадків.

## ДИЛ ПРО ПЕРЕКУПСТВО СЕНАТОРІВ.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Ашерст викликав велике обурення в сенаті, коли підніс, що при змаганню переперти номінацію Паркера членом Найвищого Суду послугуються в сенаті перекупством. Коли Ашерст не хотів дати ближчих інформацій, сенатор Дил заявив, що закид Ашерста полягає на мильнім зрозумінню того, що говорив Дил. Бо саме сенатор Дил говорив приватно, що йому запропоновано становище федерального судді, коли була мова про номінацію Паркера. Але, заявив Дил, це предложення не виходило з боку якоїсь урядової особи.

## ХАБАРНИКИ ТАКИ ПІДУТЬ ДО ТЮРМИ.

ОЛБАНІ. — Морис Коннолі, бувший президент нюйорської дільниці Квінс, і Фридерик Зілі, міський інжинір, відомі з хабарницьких учинків, доконаних при будові міських каналів, будуть мусіли відсидіти рік у вязниці й заплатити $500. Апеляційний суд затвердив рішення суду першої інстанції.

## ПРІНСТОНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ Є МОКРИЙ.

ПРІНСТОН. — На 274 голосуючих професорів прінстонського університету 226 голосів були проти теперішньої форми прогибіції.

## ЗІМЛІЛА, ЯК ЗНАЙШЛИ У НЕЇ ГОРІВКУ.

НЮ ЙОРК. — Миссис Опелт зімліла, як пристаневі цлові інспектори відчинили її подорожний куфер і знайшли 13 фляшок алькоголічних напитків. Інспектори побігли по лікаря. Саме в сусідстві стояв лікар-подорожний, котрий готовився відчиняти свої куфри. Він привів Миссис Опелт до притомности. Вона заплатила $65 титулом кари, а лікар побіг сейчас до інспектора й заявив, що має в себе в куфрі кілька фляшок алькоголю, якого не зголосив у деклярації. Урядники фляшки побили і викинули в море, а лікаря не покарали.

## СУДДЯ КАЖЕ, ЩО В ФОРДА ТАКИ ПЮТЬ.

ДІТРОЙТ. — Суддя Томас Катер подає, що мимо чистки робітники Форда пють найбільше з усіх робітників, працюючих по фабриках Дітройту.

## КОНҐРЕСОВИЙ РЕСТОРАН НЕ ОПЛАЧУЄТЬСЯ.

ВАШИНГТОН. — У палаті послів відбулася дебата з приводу внесення, щоби призначити $30,000 для конґресового ресторану, бо стільки виносить дефіцит за останній рік. Конґресмени поприносили сендвічі з ріжних ресторанів і доказували, що конґресовий ресторан дорожчий як инші ресторани, бо рахує за „клоб сендвіч" 70 центів. Казали, що сендвіч малий і має дуже мало курячого мяса. Инші конґресмени казали, що їх і так на тогорода сендвічі не стати, тому їх більше інтересує ціна боґотенської фасолі.

## НА МОТОЦИКЛІ ЧЕРЕЗ САГАРУ.

Молодий спортовець Мартіно, родом з Ліону, вибрався на свойому мотоциклю марки Пежо в дорогу через цілу Сагару. З Альжиру їде він до Елізабетвіль, дальше до Ґао й озера Чад. Такої подорожі ще нікому досі не вдалося відбути.

## ПОЖЕЖА В КІНОТЕАТРІ.

В Ліката на Сицилії вибухла в кінотеатрі пожежа в хвилині, коли в салі було повно людей, а між ними найбільш дітей. В огні згинуло 15 осіб і багато є ранених. Причини пожежі досі не відкрито.

## РОЗШАРПАНИЙ ҐРАНАТОЮ.

Дня 9-го квітня ц. р. у залізничій будці Вєрчани біля Стоня гранати розшарпала 25-літнього Осипа Кібу, тому, що він маніпулював коло неї необережно. „Газета Поранна" твердить, що граната була німецької системи та що біля розшарпаного на шматки Кіби найшли „цілий арсенал" льонтів і слоїків із вибуховими матеріялами. Вкінці згаданий часопис твердить, що вбитий був у контакті з товариством „Сурма" та що є підозріння, нібито приготовляли політичний замах.

## СМІЯТИСЯ, ЧИ ПЛАКАТИ?

Румунський карний відділ розбирав в одному з наших мішаних судів північної Буковини справу двох свинярів за образу чести. Свідком завізвано третього свиняра. Зазначується заздалегідь, що суддя по нації Волох і не розуміє по українськи, але береться говорити по московськи. Оборонцем обібрала собі одна з сторін рівнож Румуна, що не знає нашої мови. На кількоразове питання, що свідок знає в справі, відповідав він кілька разів: „Оба пани сталися словами, а наконець цей пан того пана по писку!" Остаточно забрав слово оборонець Румун по румунськи: „Високий суде! Що оба пани посварилися, розумію; але не ясно мені, чого між ними мав шукати пан П о п е с к у; тому ставлю внесок, щоби переслухати свідка докладніше".

## БАНДИТИЗМ.

Ніччю 30. березня ц. р. вдерлося до помешкання Луця Реготи в Березині, пов. Бібрка, двох зоружених бандитів і під загрозою душогубства зрабували йому 130 золотих. Бандити втікли. Поліція почала в тій справі слідство. — Дня 29. березня ц. р. в ночі двох замаскованих бандитів дісталися до помешкання Вероніки Фірлайової в Махнівці, пов. Кросно, і зрабували одно мужеське убрання. Дещо пізніше тіж самі бандити відчинили підробленим ключем двері до хати Б. Чайківської в Зруцині, пов. Кросно, і зрабувавши там 15 зол. готівкою, втікли.

## ПОЛІСМЕН ПРАЦЮВАВ І В ДЕНЬ І В НОЧИ.

Елик А. Ґвітінг є працьовитий чоловік. Він працював і в день і в ночи. В день працював як полісмен на улицях Вінніпеґу, а в ночи працював як злодій. Обкрадав тих самих людей, яких майно за дня стеріг. Товариші Ґвітінга не знали про його працьовите життя, аж викрили тайну припадково, коли Ґвітінг старався зміняти сфальшований чек. По нитці дійшли до клубка і Ґвітінг дістав несподівано переснений заперед крат поза крати. Досі є сім обвинувачень проти нього. До двох крадежей Ґвітінг признався.

## ПРЕЗВИТЕРІЯНЕ НЕ ДОПУСКАЮТЬ ЖІНОК ДО ПРОПОВІДНИЦТВА.

Рух за допущенням жінок до займання становищ проповідників, який від якогось часу займав презвитеріянську церкву Злучених Держав, покінчився невдачею. Урядники загального збору переконалися про те з обчислення висліду голосовання серед церковних громад сеї церкви. Більшість громад заявилася проти такої новини. Прихильники реформи сподіваються одначе допущення жінок па становища старшин церкви.

## В РУМУНІЇ ЗГОРІЛО 600 ВАГОНІВ ЗБІЖЖА.

В залізничих магазинах в Бетросани в Румунії вибухла пожежа, котра знищила 600 вагонів збіжжа.

## НАПАД БОЖЕВІЛЬНОЇ НА СВЯЩЕНИКА.

У мадярськім місті Ґрані одна жінка збожеволіла в церкві підчас богослуження і прискочивши з ножем до священика, хотіла його вбити. Поранений священик втік від престола до захристії, а присутні вирвали з руки божевільної ніж та вивели її з церкви. Священик поранений в лице.

## ФОШ ПРО СВОЇХ СУЧАСНИКІВ.

Аббат Бріель, близький приятель Фоша, містить у французькій пресі свої спомини про цього маршала, між іншим характеристику Фоша і ріжних визначних постатей зі світової війни. Про Бріяна Фош говорив: „Бріян розумний чоловік і добрий бесідник, але він не має ясного думання і тому його політика все невиразна. Клемансо це поет у політиці, це мішанина Віктора Гіґо і Робеспєра. Льоид Джордж це символ англійської сили і впертости. Колиб мав стільки розуму, скільки сили і впертости, то був би страшною людиною. Парлямент це нецікава штука: в парляменті можна дуже гарно говорити, але робити не можна нічого. Парлямент це арена для балакунів, які хочутьописуватись красномовством, не беручи ніякої відповідальности за свої слова".

## ЛІЗ ПІВТОРИ МИЛІ ПО СНІГУ

Півтори милі по снігу ліз 13-літний Павло Шутницький, фармерський хлопець з околиці Ґефорд, Саск., у вівторок, 15 квітня, після того, як копнув його кінь і переломив та роздер йому ногу. Того дня звіялася була буря зі снігом і снігу понавівало декуди по три і чотири стопі. Хлопець вийшов на поле загнати коні до стайні. Підчас того впав з коня, а другий кінь копнув його. Коні прийшли до дому самі і ніхто не завважав, що хлопець десь пропав. А хлопець, зболений і перемерзлий, не маючи иншого способу дістатися до дому, зачав лізти рачки, тягнучи переломану і закровавлену ногу за собою. Пів до девятої вечер заліз так до хати. Зараз його брат поїхав до сусіда, віддаленого дві милі, зателефонувати за лікарем і д-ра Роз з Ґефорду виїхав до нього автомобілем, та по дорозі мусів кілька разів шуфлею згортати сніг з дороги, а три рази брати коні, щоби перетягнути автомобіль через снігові навіяння. Над раном хлопець був уже в шпитали в Ґефорд.

## ПЕРЕСЛІДУВАННЯ ПРОСВІТНЬОГО РУХУ.

Тайна й умундурована поліція впала ненадійно до домівки „Робітничої Бібліотеки в Перемишли", опечатала шафу з книжками, а серед членів перевела ревізію й арештувала около 40 чол. Відтак перемиське староство розвязало „Робітничу Бібліотеку" за влаштування відчитів, на яких обговорювано протиирядянську акцію, страйк в Лодзі і т. и.

В Угнівщині переводить від кількох місяців поліція ревізії по читальнях, а також у поодиноких просвітних діячів. Заборонено відбувати всякі сходини, вистави по читальнях тощо. В останніх днях львівське воєвідство розвязало філію т-ва Просвіти в Угнові і підчинені їм читальні.

В Холмі заступник холмського старости зявився в товаристві „Рідна Хата" в асистенції поліції та забрав всі книги й документи товариства. Це є нехибним доказом розвязання товариства, бо так роблено у всіх випадках закриття освітних організацій на Волині.

В берестейському повіті поліція впала на сходини видіду кооперативи в селі Лускали й перевела ревізію у присутніх, забрала членів управи з собою. Їх невинно перетримано цілий день в арештах, причім декого з них побито до крови.

## АРЕШТУВАЛИ ЗА ПІДПАЛЮВАННЯ ШКІЛ.

Двох духоборів арештовано в околиці Борден, Саск., і обвинувачено їх, що вони мали руку в підпаленню школи в шкільнім окрузі Епп. Обох арештованих випущено за запорукою в сумі по $5,000. Правительство Саскачевану минулого року оголосило, що дасть тисячу долярів нагороди за інформацію, що допровадить до арештовання осіб, які спричинили спалення 18 шкільних будинків у духоборських кольоніях.

## ВІДПУСТКА З ТЮРМИ.

Янківський Володимир, що за часів української влади був окружним командантом жандармерії у Бережанах, до кінця 1928 р. перебував на еміграції у Чехословаччині. Вернувши домів, опинився на лаві обвинувачених у Бережанах. Тамошний окружний суд засудив його на 4 роки тюрми, а найвищий суд підніс кару до 6 літ. Наслідком амнестії відпало два роки кари. Кару відбув п. Янківський у Дрогобичі. По році дістав він шестимісячну відпустку з тюрми наслідком важкої недуги, щоби підлічитись. Тепер поїхав п. Янківський до шпиталю в Бережанах.

## 300 РОБІТНИКІВ УРАТУВАЛИСЯ ЧУДОМ.

При будові фабрики на скелистому березі моря в Норвеґії працювало 300 робітників. Несподівано скелі почали під будовою тріскати й маси каміння полетіли вниз у хвилі бурхливого моря. Та робітники встигли вискочити з будови на твердий ґрунт. Лиш один загинув між руїнами будинку, які пірнули в море. Обвал був такої сили, що збурив велику хвилю в морі, яка знищила багато рибальських човнів, котрі стояли при березі.

## ВБИЛИ ЛІСНИЧОГО.

Як це вже в пресі писалось, невідомі вбивники застрілили недалеко стації Нова Гребля лісничого Зелінського в Мощан, пов. Ярослав. Це сталося ще перед місяцем, а на днях поліція арештувала Юрка Курача із Козаків біля Сухої Волі, Івана Воту з Ришкової Волі (Ярославщина). Всі арештовані признались до вбивства лісничого Зелінського.

## В ІНДІЇ ПОЧАЛИСЯ МАСОВІ ПРОТЕСТИ ПРОТИ АРЕШТУ ҐАНДІ

ПО ВСІЙ ІНДІЇ ВІДБУВАЮТЬСЯ МАСОВІ ДЕМОНСТРАЦІЇ. ПРИ СУТИЧКАХ З ПОЛІЦІЄЮ 20 ОСІБ УБИТО Й БІЛЬШЕ ЯК 100 ПОРАНЕНО. ҐАНДІ ПОЧУВАЄ СЕБЕ ДОБРЕ.

БОМБЕЙ (Індія). — Відбулися масові демонстрації майже по всій Індії з протестом проти арешту Магатми Ґанді. В деяких містах демонстрації закінчилися кроваво, коли поліція стріляла в демонстрантів, щоби розігнати їх, або боронила себе від нападу роздратованих натовпів. Демонстранти місцями руйнують залізничі лінії, перервують телєграфічні та телефонічні дроти й обкидають камінням потяги. В багатьох вагонах усі вікна повибивані, самі вагони дуже ушкоджені.

В Калькуті та в инших більших містах багато склепів і навіть банків позамикано почасти на знак протесту проти британійської влади, а почасти ізза боязни заворушень. В деяких містах цілковито припинилася комунікація не лише трамваїв та автобусів, але навіть приватних возів. На багатьох підприємствах Індуси оголосили загальний страйк і масово вийшли на демонстрації.

В Калькуті та в районі Делі тепер настала найбільше поважна ситуація. Тут десятки тисяч Індусів улаштовують бурні демонстрації, які приводять їх до сутички з поліцією. Стріляючи в ріжних місцях на демонстрантів, поліція вбила 20 демонстрантів і поранила більше як 100 Індусів. В багатьох місцевостях оголошено стан облоги, а війська знаходяться в повнім бойовім поготівлі.

Дружина Ґанді оголосила відозву до Індусів, в якій вона говорить, що сподівається від Індусів активної оборони своїх справ і повного обєднання в боротьбі за права Індії та в обороні її увязненого мужа. Тимчасом з вязниці, де тримають Ґанді, подають, що він почуває себе фізично й духово досить добре.

## СТУДЕНТСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ ШИРЯТЬСЯ.

МАДРИД (Еспанія). — На знак протесту проти замкнення мадридського університету відбулися бурхливі протести студентів у Севільї, Валенсії та Ґранаді. Уряд наказав ці університети також замкнути на неозначений час і припинити читання в них лекцій.

Група студентів університету в Валенсії забралася на дах університету й виставила там червоний прапор, а потім обкидала камінням поліцію, яка була біля університету для підтримання ладу. Потім виставлений був червоний прапор в одному вікні університету, але пізніше самі студенти замінили його державним прапором. Студенти замкнулися в університеті, а поліція утворила навколо нього кордон, чекаючи виходу на вулицю студентів.

В Барселоні група студентів обкидала камінням поліційну стацію, яка знаходиться недалеко університету. Подібні студентські екцеси відбулися й в инших містах, де є університети та вищі школи. Уряд вирішив ужити рішучих заходів проти студентських демонстрацій.

## ОГРАБИЛИ АМЕРИКАНСЬКОГО ПРЕДСТАВНИКА.

БУКАРЕШТ (Румунія). — На автомобіль, в якому верталися до Букарешту з маєтку румунського маґната Бібеску американський фінансовий дорадник в Польщі Дюі, румунський посол до Америки Давілля й дружина польського посла в Румунії, напали шість замаскованих бандитів. Погрожуючи револьверами, вони ограбили всіх трох, забравши від Дюі 2,000 долярів, від Давілї 18,000 франків, а від послової жінки дорогоцінностей на 4,000 долярів.

Напад зроблено кілька миль від Букарешту. Влада вислала поліцію для розшуку бандитів. Думають, що це були вправні бандити, бо всі були одягнені добре. Вони набили палкою Давілю, коли він хотів з ними переговорювати. Це був останній автомобіль, яким їхали гості з забави в маєтку Бібеску.

## АРЕШТИ КОМУНІСТІВ.

БЕРЛІН (Німеччина). — Група комуністів урядила вуличну демонстрацію-протест в річницю розвязання комуністичної бойової організації „Ліґа Червоних Фронтовиків". Демонстранти напали на відділ поліції й поранили одного поліційного офіцира.

У відповідь на це поліція перевела арешти серед демонстрантів, арештуючи тих, котрі мали при собі зброю, або були одягнені в уніформи розвязаної організації. Всього арештовано 22 комуністів.

## МІЛІТАРИЗАЦІЯ ТОРГОВЕЛЬНОЇ ФЛЬОТИ.

ПАРИЖ (Франція). — В парляменті внесено законопроект про право уряду на випадок війни забирати для потреб держави всі торговельні кораблі, які плавають під французьким прапором. В такому разі правительство перебирає на себе відповідальність за гибіль або знищення реквірованих ним кораблів.

Згідно з законопроектом вся французька торговельна фльота має бути поділена на дві катеґорії. Кораблі першої катеґорії в разі війни можна буде скоро обернути для военно-оперативних потреб, а кораблі другої катеґорії лишаться лише для военно-морського транспорту. Будова кораблів першої катеґорії має переводитися завжди під доглядом правительственних експертів, щоби їх будувано так, що в разі потреби їх можна би було легко обернути в военні кораблі.

## ПРОПАҐАНДА В ПАЛЕСТИНІ.

ЄРУСАЛИМ (Палестина). — Негайно після арешту Ґанді в Індії комуністи в Палестині розпочали жваву агітацію проти Британії, використовуючи арешт Ґанді як приклад англійської брутальности й гноблення магомедан та инших народів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

| SUBSCRIPTION RATES: | | ПЕРЕДПЛАТА: | |
|---|---|---|---|
| Three cents a copy. | | Поодиноке число три центи. | |
| One year | $ 7.00 | На рік | $ 7.00 |
| Six months | $ 3.75 | На пів року | $ 3.75 |
| Three months | $ 2.00 | На три місяці | $ 2.00 |
| Foreign and Jersey City Rates: | | В Джерзи Сити і Заграницею: | |
| One year | $10.00 | На рік | $10.00 |
| Six months | $ 5.00 | На пів року | $ 5.00 |
| Three months | $ 2.75 | На три місяці | $2.75 |

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи", Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

# НАРОДНА ВІДВІЧАЛЬНІСТЬ

**У Вашингтоні відкрито в понеділок конвенцію Червоного Хреста. Отворив конвенцію президент Гувер короткою промовою, в котрій він зробив ряд дуже влучних уваг.**

**Президент показав на зріст діяльности Червоного Хреста. Зі самої допомоги для жертв війни Червоний Хрест поширив свою діяльність на другі поля ділання, на допомогу жертвам повени, голоду, землетрусу й тим подібних катастроф.**

**Звернути увагу на розріст дуже важне. Розріст значить обмеження початкової діяльности до одної справи та розширення її до других у міру розросту сили організації.**

**Ніякий розріст не відбувається без тертя, без шукання доріг, без блукання, без похибок. Богато людий огірчується підчас сеї роботи шукання доріг, богато знеохочується похибками та відпадає від роботи. Лишень те, що здорове, лишається при організації, шукає кращих доріг, удосконалює організацію, веде її на щораз новіщі поля праці.**

**Президент звернув далі увагу на те, що розріст Червоного Хреста мав своє жерело в зрості довіря населення до Червоного Хреста. Чим більше Червоний Хрест робив, тим більше довіря він для себе зєднував.**

**Президент звертає далі увагу на те, що Червоний Хрест допомагав жертвам катастроф у краю й поза границями. Сі слова й діяльність Червоного Хреста се найкраща відповідь тим вузьким „американам", які бояться, що се булоби виступом проти американського патріотизму дати жертву на допомогу „старому краеви", та тим усім, що всяку допомогу поза границями вважають за „жебранину". Добре се сталося, що сим самосівним американським патріотам президент Злучених Держав нагадує на потребу жертвенности для жертв катастроф у краю й поза краєм.**

**Президент виразно підчеркує, що зріст розуміння Американців потреби піддержувати жертви катастроф у краю й поза краєм є випливом зросту розуміння відвічальности людства за катастрофи. Слова президента Гувера бють у лице сих лицемірів, які свою скупість маскують американським патріотизмом чи обуренням проти жебранини. Президент Гувер каже, що все людство повинно почуватися до обовязку помагати жертвам катастроф. Се значить, кождий чоловік повинен помагати жертвам нещасть. Хто не помагає, сей не чоловік. Сей не варта жити в людській суспільности.**

Проф. Сенатор С. Шелухин.

# ДЕРЖАВНІСТЬ І СОБОРНІСТЬ

Людство в своїм поступі одухотворюється ідеями, ідеалами й моралю. З того росте прогрес. Сюди в першу чергу належать природні загальнолюдські соціяльні ідеї державности та соборности, яка є основою державности. Хто не дбає про соборність нації, той фактично не дбає і про державність її.

**Ідея державности й соборности властива всему людству** й вже тому є природною. Чи істнує на світі хоч один нарід, який хотів би собі розпорошення, зрікавсяб по своїй волі чи свідомо своєї державности й хотів би підлягати не своїй, а чужій волі? Навпаки. Ми бачимо, що народи всього світу стремлять і добиваються до національної соборности й стоять за свою державність для себе, бо тільки в цих умовах можливе найповніще осягнення найвищих благ і перш за все — **свободи.** Боротьбою за права, державність і свободу наповнена історія людства. Жиди, які плакали на ріках вавилонських, згадуючи про Сіон, і в розсіянні зостаються з ідеєю своєї держави та соборности. Чи є такий Француз, Чех, Англієць, Поляк, Німець, Серб, Швед, щоб зрікався своєї державности й тягнув би свою націю під чужу владу в якійби там не було формі й якогоб не було режиму? Нема й бути не може. Це булоб протиприродним і зветься во но зрадою. Тому злочин не те, що нація хоче бути соборною й мати свою державу, а злочин те, коли хто перечить цьому.

Ми, Українці, не гірші від инших народів. Загальнолюдські ідеї й ідеали є й нашим добром. Натурально, що сорокміліонова славянська українська нація, як й инші, має своїм ідеалом свою державність, незалежність, свободу, соборність. Вона має на це такіж права, як і всі инші народи. Українська нація по території займає друге місце в Европі, а по населенню трете. Право на державність є загальнолюдським, тому й українським правом, природним, моральним, а тому нормально повинно бути дорогим не тільки Українцям, а й всім духовно культурним народам, бо державність, незалежність, свобода є законом, добром, ідеалом, природою всього людства, а людство повинно бути солідарним.

Цієї солідарности й братерських взаємовідносин, одначе, ми не бачимо в практиці життя, бо в дійсности навіть ті нації, що вважаються цивілізованими, далеко ще не вийшли зі стадії примітивізму й все ще вважають за головний прінцип організації людських взаємовідносин безоглядний зоольоґічний егоїзм та перевагу грубої сили. У них будує відносини не право, мораль, справедливість, а сила кулака, доки проти неї виросте друга такаж сила, але дужча. Тільки вища мораль підвищує нижчу, а брутальна дужча сила завше нищить слабшу, поки ця набереться сили для відпору й знищить свого гнобителя. Це закон.

В Західній Европі є багато приклонників старої распутинської Росії з її режімом винародовлення, ассиміляції, нищення творчих сил народностей, а та Росія в дійсноси була неґацією істинної держави й уявляла собою табор пануючих з упривілейованою народністю та тюрму народів невільників. Це саме уявляє собою й пореволюційна формація колишньої Росії, як часів Мілюкова й Керенського, так і большевицька, бо основи пануючої московської нації не можуть змінитися по щучому велінню, а інтеліґенція її не вийшла в своїм розумовім і моральнім розвиткові зі стану примітивізму. Держава має цілю **свободу,** а Росія, як царська так і пореволюційна, була й зісталася неґацією свободи. Ні народ, ні інтеліґенція там не мають поняття про істинну демократію й свободу. Вони не мали для того історичної школи. Так і Австро-Угорщина, хоч і в меншій мірі, нищила свободу Чехів, Словаків, Українців, Хорватів. Чому Українці в Австрії мали менше прав ніж Угри, Німці, Поляки? Хіба кров, якою несли податок державі, в Українців гірша, чи не людська!?

Основний елемент держави — нарід. Без нього не може бути держави. Нарід в державному змислові, як основний елемент її, це не пануюча чи упривілейована народність, або кляса чи партія, а вся державно-правна одноцілість громадян. Це поняття неділиме й хто нерівністю прав робить народ подільним на упривілійованих і позбавлених прав, той нищить основний елемент держави й саму державу. В державі може бути кілька народностей, але рівноправних і однаково свобідних, бо з них не одна, а всі разом уявляють собою один основний елемент держави — нарід. Держава повинна мати цілю свого істнування свободу всіх, а не панування для одних і поработщення та позбавлення прав для других. Нерівність нищить єдність державного почування й відносин до держави, нищить в ній солідарність державного інтересу. Тому в державі насильство одної части народу над другою, чи одної народности над иншими, позбавлення чи зменшення прав хоч якоїсь народности, надання прав одним більших, другим менших, є порушенням принципів правової держави на користь примітивізмові. В такій державі замісць істинного права панують санкції насильства упривілійованих, які цим деморалізуються й саміж руйнують державу. В такій державі основний її елемент — нарід не є цілістю, а тому й держава не може бути цілістю і солідарністю. Така держава може держатися тільки насильством, а насильству завше приходить кінець. Ще не було в історії людства прикладу, щоб держава, орґанізована не спільною силою духа, моралі, зго ди, солідарности, а насильством одних над другими, не розвалювалаб сама себе. Історія є запорукою визвольним змаганням пригнічених і скривджених народів, які хотять жити. Тому противенство державности й соборности нації позбавлене й розумности, й моральности, й соціяльности.

Цих елементарних речей не розуміли ні в Росії, ні в Австро-Угорщині, як не розуміють і тепер в деяких державах, і творили режім тюрми, з якої поневолені народи природно й правно рвалися на волю, руйнуючи тюрму. Цього ніяк не можуть зрозуміти й досі люде так званої російської, польської і т. п. примітивної культури, яка є неґацією цивілізації та ідеалів людства цілого світу. Кому охота сидіти в неволі чужої державности, чужого суверенітету, працювати для другого, для свого поработителя й ворога, працювати проти самого себе й давати податок для тюремщиків своїм життям і кровю? Це протиприродно. Виконувати обовязки й не мати прав це так протиприродно, як мачуху вважати за матір. Коли проти рабовласків утворено міжнародний догляд, то мусить бути він і проти державних поработителів, проти гнобителів національних меншостей і т. п. Інакше всі слова про рівність, братерство, свободу, справедливість порожне лицемірство та облуда. Сучасна охорона меншин є непішучим кроком в цій справі й зістанеться лицемірством та облудою до того часу, аж поки стане для всіх правом, за порушення якого буде установлено санкцію, як за злочин, не тільки в міжнародному, а перш за все в державному і в карному праві. Тут це мусить трактуватися як злочин проти основного елементу держави, тобто як державний злочин. Це буде великою еволюцією від варварства, а в організації суду ціла епоха, бо ті судді, які для зміцнення пануючої народности проти поработщених засуджували цих поработщених за їх стремління до права й рівноправства, вийдуть не суддями, а державними злочинцями.

Це все елементарні істини, історичні аксіоми й коли політики не визнають їх, то народи відплачуються за це кровю, руїною, спокоєм, миром. Як мала бактерія нищить навіть великий і дужий орґанізм, так і найменша неґація цих істин завше підточувала мораль і добробут людства. Розпад таких держав, економічна руїна, контрибуції за програну війну, накладені на неповинних в тім і внуків, правнуків, ведення війн коштами поневолених народів, розплата за програш територіями й національним орґанізмом цих народів, пошматованих між дужчими брутальною силою й т. и. — все це диктує на будуче иншу поведінку й практику. Що має українська нація за поміч Сербам і Французам у війні 1914 року своєю кровю й життям кращих своїх синів? Руїну. Два міліони калік та вбитих і непризнання за нею святих прав, належних людству! Це свідок того, як ще низько стоїть рівень сучасної моралі й духової культури европейських народів. Неґаціяж моралі є неґацією й ідеї людства.

(Конець буде).

# НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

### НЕПОМІРНІ ПОДАТКИ.

Польща, захопивши чужі землі, для панування на них мусить тримати непомірну велику армію, великі кадри урядовців та ріжних своїх явних і тайних аґентів. Це тяжким каменем лягає на польський державний буджет. Для поповнення всіх непомірно великих видатків доводиться населення обкладати такими податками, що вони не в силі їх платити, а тому економічне життя, вперsucc чергу селянства, а потім инших шарів населення, занепадає й переживає тяжку, затяжну крізу, яка все погіршується та поглиблюється.

Брак ринків для збуту польських виробів промислу викликає велику крізу в промисловости, що тягне за собою безробіття та потребу допомагати безробітним, щоби ратувати їх самих та їх родини від голодової смерти. Це також лягає важко на бюджет держави. Продукуюче населення мусить давати непомірно великі засоби державі, а міжтим те населення вже й так не може звести кінців з кінцями у своїх господарствах.

### ПОВОЄННА ПОТВОРА.

У наслідок Великої Війни й безглуздя французьких політиків утворилася на Сході Европи велика новітня потвора, яку названо польською державою. Ця потвора відродилася не лише на своїх етноґрафічних землях, але вона також розсілася на чужих землях. Своїми огидними відногами, вона, як той головоніг, обвила землі українські, білоруські, литовські та німецькі. Й смокче та тягне всі соки з тих земель, а своєю огидною чорною пропаґандою на міжнародному полі вона мутить світову політичну ситуацію та европейську опінію, як бридкий головоніг мутить воду моря.

Тому, що на Сході від Польщі тепер панує хаос, в тому, що Україна й досі знаходиться в лабетах комуністичної Москви і служить їй базою для світової пропаґанди комунізму, завинила найбільше Польща, яка напала на українські землі й в союзі з червоною Москвою знищила Українську Народню Республику, захопивши в свої руки Західні Землі України. Польща в найтяжчий час боротьби українського народу з комуністичною та з царською російськими арміями, вдарила на українську армію й знищила її запілля. Ось причина, чому український нарід не вдержав своєї національної держави, а большевики вже дванацятий рік тягнуть всі соки з України для своєї світової пропаґанти комунізму. **Польща була й є союзником московських комуністів та ворогом політичного спокою й ладу не лише на Сході Европи, але й в усьому світі.**

### ПОТРІБНА РОСКІШ.

Разом з тим польське панство та ріжна дрібна шляхта звикли бавитися. Коли нема власних коштів, то їх добувається обманом, злодійством, хитрістю, безправством, але добувається, щоби „пан шляхтич міг забавитися". Польська засмаркана шляхта видає на ріжні вина та перфуми щорічно яких 100,000,000 долярів, тяжкє запрацьованих, а ще більше ріжними неправдами й шахрайством здобутих засобів. Все це вона привозить зі закордону, бо свого не вистарчає.

До того привозиться до Польщі ще багато инших предметів роскоші та дрібничок, потрібних для задоволення пихи гуляючої польської шляхти, яка не може опамататися від своєї радости, що вона здобула таку „велику й славну" державу, яка лише снилася їй підчас пяного сну. Отсі роскоші польського життя коштують державу щорічно яких 300,000,000 долярів, які доводиться платити за привіз з чужих держав до Польщі ріжного непотребу.

### БОЛЬШЕВИКИ ВІДДЯЧУЮТЬ.

Большевики також стараються „віддячити" Польщі за те, що вона за ціну поділу українських та білоруських земель в Ризі вратувала большевиків від загибелі в Росії, припинивши війну з ними, коли большевицька армія вже почала бунтуватися, а Троцькому довелося розстрілювати делеґації від ріжних військових частин, які домагалися негайного миру.

Большевики почали ввозити до Польщі все те, що вони здеруть в українського населення та стараються збувати як можна найдешевше, щоби конкорувати з польськими фабрикатами та сирівцями у самій Польщі. Для большевиків це вигідно, бо вони все одно за награбоване ними населенню України не платять, хіба що відплачуються кількома, убитими селянами комісарами. Цей ввіз дешевих фабрикатів та сирівців разом з иншими чинниками остаточно підриває польську промисловість і витворе в ній постійну крізу.

Польща починає збирати плоди своєї „мудрої" політики на Сході Европи й починає платити за загарбання чужих земель. Лише шкода, що разом з тим і українському васеленню під польським ярмом доводиться тепер платити по тим векслям, які видала Польща.

М. Тамтой.

# СХІДНА НЕДУГА.

Професор Еґідіюс Нонсум, стовп і слава німецької медицини, відомий спеціяліст у нервових недугах з особливим узглядненням психоаналізи, мав перед собою пацієнта, який дуже його цікавив.

Невелика постать пацієнта неспокійно пересувалася з одного краю стільця до другого, лисий вершок його голови хитався вперед і назад, як від подувів вітру, а зеленкуваті, вирячені, короткозорі очі стурбовано бігали, уникаючи гострого погляду професорських очей за великими склами окулярів.

„А як ваше шановне імя, пане?" — запитав професор, скінчивши нарешті мовчазне студіювання пацієнта.

„Молотосерпов" — відповів той з почуттям приємности мати відоме імя.

„Як, прошу пана?" — перепитав професор, наставляючи велике, як у лилика вухо, з якого росло сиво-жовте волосся.

„Молотосерпов", — повторив пацієнт, вже з деяким почуттям образи, що його історичне імя може бути комусь невідоме.

„Мольо-мото-спо..." — почав з німецькою пильністю професор складати тяжке імя.

„Я звусь властиво Вайнштайн, коли вам це лекше вимовити" — перебив його пацієнт, що почував себе ніяково.

„А, так!" — промовив професор, здивовано вдивляючись на пацієнта, і зазначив щось у своїм записнику.

„Тепер прошу дивитися просто, пане Вайнштайн" — наказав професор, затінив долонею очі пацієнта і блиснув раптом до них промінням кишенькової лямпки. Голова Вайнштайна відкинулась назад від цеї несподіванки. І він вдарився потилицею о високу спинку стільця.

„Так, так, дуже добре" — зауважив професор, досліджуючи реакцію світла в зіницях пацієнта.

„Тепер, пане Вайнштайн, покладіть одно коліно на друге" — наказав він пацієнтови і вдарив його понижче коліна. Реакція цього експерименту була досить несподівана. Вдарена нога пацієнта злетіла вгору і потрапила кінцем черевика професорські окуляри, а коли вони повернулись від стелі знов на стіл, їм бракувало лівого скла.

„О вибачте, пане професор" — бурмотів засоромлений Вайнштайн-Молотосерпов — моя мама дуже боялась лоскоту".

„О, це нічого, це була дуже цікава реакція" — заспокоював його професор, зняв рурку домового телефону і зробив якесь зарядження, незрозуміле для пацієнта, витер хусткою єдине скло окулярів, насадив їх знов на ніс і почав вдивлятися в пацієнта: він мусів притім прижмурити ліве око в порожній оправі, що надало його обличчю зловісно-підступний вираз.

„Він дивиться цілком як начальник ДПУ, Живодралов". — промайнуло в голові Молотосерпова, якому наслідком одного непорозуміння довелося зробити, на щастя дуже коротке, знайомство з ДПУ.

Нове запитання професора перебило його міркування.

„Боявся ваш батько також лоскоту, чи може ви дістали від нього якісь инші особливі психічні прикмети.

„Мій тато був дуже розумна людина, він грав дуже знаменито в шахи, разом з Тартаковером та Бердичовером він був непереможним грачем" — доповідав збентежено Молотосерпов під інквізиторським поглядом професора. — Він починав гру завжди хлопцем і конем, так, що пізніше він не міг ходити й по вулиці просто, але робив крок праворуч, просто і ліворуч, як кінь на шахівниці.

„Дуже цікаво" — зауважив професор, роблячи замітки. — Ну, а як же скінчив ваш батько?"

„Дуже сумно" — відповів жвавіше Молотосерпов, підбадьорений зацікавленням професора. — Коли генерал Думбадзе в Одесі дав наказ поліцаям стріляти скажених псів, що зявляються на вулиці без панів, мій тато почав міркувати над тим, яким чином можна доказати, що він не пес. І побачивши раз на вулиці поліцая, він почав тікати, і той застрілив мого тата, гадаючи що він анархіст".

„Дуже трагічно" — зауважив професор по короткій мовчанці.

„А скажіть мені, пане Вайнштайн, — запитав він раптом — чи ви не впали коли на голову?"

„Я, ні" — відповів трохи заскочений цим запитанням пацієнт, але мій товариш, Крадек".—

„Як, як? — запитав професор знов наставляючи вухо, — Крака..."

„Він звався властиво Цобельзон — прийшов йому швидко на поміч Молотосерпов, згадавши, що професор не любить згучних псевдонімів. Ми, значить, їхали з ним потягом до Одеси — доповідав він швидко, помічаючи, що професорське око за склом окулярів поширилось від зацікавлення. — Отже товариш Цобельзон лежав на горішній лавці, а я сидів на долішній. Раптом потяг спинився, бо на Україні повстанці мають звичай класти дубини поперек тору, — фе, такий буржуазний звичай, — отже товариш Цобельзон злетів з горішньої полиці й упав головою на мою голову. ...Ну, і от пане професор... — скрикнув Молотосерпов, осяяний блискучою думкою про причину своєї хороби, — від того часу я почав ухилятися вліво. От колиб на мою голову впав Ілліч..."

„Як, як... Іль-тшшш" — зашипів професор, струшуючи головою, як пес, якому хлопець дмухнув до вуха.

„Алеж, Ле-нін" — зауважив ображено пацієнт.

„То нащож ви кажете — Іль-шшш? — запитав трохи подражнено професор — і при чім тут ухил вліво?"

„Бо яж мушу додержати ленінську лінію, а боюся, що ухилятимуся ліворуч чи праворуч, — скаржився пацієнт голосом, в якім смуток мішався з обуренням, що професор все ще не розуміє його хороби. — Я-ж боюся, пане професор, що я не зможу простувати не ухиляючись, а цеж при моїй високій посаді..."

„Ага! — зрозумів нарешті професор — ви не можете ходити просто. Ну ми це зараз побачимо. Заплющіть очі й прямуйте краєм цього килиму до стінки".

„До сті-ті-ні-нки!? — перепитав загикуючись пацієнт і зблід як полотно, дивлячись поширеними жахом очима на професора, що цілив на нього оком поза єдиним склом окулярів.

„Так, до стінки" — наказав енерґічніше професор, гіпнотизуючи пацієнта гнівним поглядом і станув на довгих ногах як циклоп, що стереже Одисея, перед дверима, від яких біг край килима, щоби досліджувати ззаду здібність пацієнта ходити просто.

„Прошу, вперед!" — наказав ще раз професор і Молотосерпов, тремтючи як у пропасниці, ступив на край килима і зробив кілька непевних кроків, спотикаючись праворуч і ліворуч. Раптом він не витримав і оглянувся: В руках професора блиснула подовгаста цигарничка, яку він витягнув з кишені, нетерпеливлячись відшкодувати себе „вірджінією" за напружену наукову працю. Але в короткозорих очах переляканого пацієнта цигарничка блиснула цівкою бравнінґа. І з божевільним криком „Пане професор, не стріляйте!" Молотосерпов кинувся в отвір між професорськими ногами, що загороджували йому шлях до дверей. Плечі його потрапили професора понижче колін і імпозантна фіґура професора полетіла на підлогу з гуркотом, якого не посоромився би й кольос Родосу. Пацієнт розчинив двері ударом своєї голови й опинився просто в обіймах двох дозорців заведення божевільних, які на всякий випадок стояли на поготові за дверима.

Перед численною авдиторією товаришів і студентів доповідав професор Еґідіюс Нонсум про нову психічну недугу, яку він охрестив на пошану свого пацієнта „східною". Початковими симптомами її він вважав своєрідне ослаблення памяти аж до перемішання власного імени з чужим, втрату свідомости власної особи і заступлення субєкта обєктом, часом шаховим конем, а часом і скаженим псом, та часткову спадщинність цих схиблень психічного апарату. Дальший розвиток цеї недуги виявляється, як професор міг це ствердити на пацієнті Вайнштайні, в нездібности ходити просто, не ухиляючись праворуч, в манії переслідування та вибухах несамовитости.

Дальші висновки професора Нонсума, сягаючі глибоко в сферу соціяльної психопатольоґії керуючих кол батьківщини Вайнштайна, здобули професорови нагороду Нобля і мали чималий вплив на розвиток міжнародніх відносин в Европі.

Але фотоґрафія цього славетного професора поруч із знимкою його пацієнта виявили московській дипльоматії, що Вайнштайн був не хто инший, як стовп большевизму — Молотосерпов. Переговори про видання Молотосерпова-Вайнштайна совітам тяглися довго, бо виміна божевільними не була досі точно урегульована приписами міжнародного права. Нарешті Молотосерпова виміняли за радника комерції Віллібальда Шравбенштока, який, намагаючися зміцнити звязки Німеччини з Московщиною, вибудував три фабрики щіток до зубів у Винниці і сидів вже довго замкнений у вязниці за поширення шкідливих, буржуазних нахилів до люксусу, а на всякий випадок за шпіонажу.

Молотосерпов вернувся до Радянщини і відзначився на своїй високій посаді особливо жорстоким переслідуванням ухилів вправо і вліво.

—o—

# ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

## З ЧОГО БОЛЬШЕВИКИ КОРИСТАЮТЬ.

Коли добре придивитися до робітничого життя в Америці, а особливо до тих орґанізацій, які створило саме робітництво, та які повинніб керувати боротьбою за краще майбутнє робітництва, то доведеться сказати, що проводи тих орґанізацій роблять богато тактичних помилок, які використовують большевики. Комуністична орґанізація напружує всі свої сили, щоби як найбільше дезорґанізувати робітничий рух, щоби погіршити умови робітничого життя, щоби викликати загальну економічну крізу, бо ця партія може найти собі поле до діяльности лише серед загального невдоволення, серед незорґанізованого робітництва. Тому для большевиків завжди пожаданий як найгірший економічний стан робітничих мас, щоби з них поповнювати свої партійні лави.

Найбільшим ворогом комунізму безперечно є таки робітничі орґанізації, які активно борються за поліпшення економічного стану робітництва. Тому то большевики з такою ненавистю нападають на кожну робітничу орґанізацію, на кождого діяча, що бореться за інтереси робітника, бо вони бачать у них своїх конкурентів. Комуністи це паразити, які можуть розводитися лише в хворому й гнилому тілі; вони можуть розплоджуватися лише в смердячих струпах болячок сучасних соціяльно-економічних та політичних відносин в ріжних державах. Як скоро ті болячки гояться, так скоро й гине комуністичний паразит, не маючи соків для свого життя й розвитку.

Звичайно цих болячок не можуть гоїти вороги робітництва, а їх гоять ті, котрі борються за права робітництва за його краще майбутнє. Отже треба добре знати нам і старатися як найменше лишати болючих та смердючих струпів на тілі сучасного життя народів та держав, щоби в них не виростали комуністичні хробаки, які ятрять рани й більше затроюють здоровий орґанізм. Комуністи добре знають, у чому лежить їх загибіль і тому вони з такою скаженілою нападають на робітничих провідників, на партії, на ґрупи та на орґанізації, які поліпшують становище робітництва та борються за його інтереси, масово орґанізуючи робітництво.

Велику помилку роблять робітничі орґанізації, їх проводи та окремі провідники робітництва, коли випускають зі своїх рук ініціятиву в проводі робітництва на шляху його боротьби за краще майбутнє працюючих мас. Колиб вони більше активно й своечасно занялися справою безробіття й більше активно домагалися від уряду та промисловців і капіталістів боротьби з безробіттям та допомоги голодним робітникам, то тоді не булоби місця безглуздих демонстрацій „безробітних” під проводом комуністів. Тоді ці міжнародні пройдисвіти, які з робітництвом мають стількиж спільного як кліщ з коровою, не малиб можливости бути „одинокими оборонцями інтересів безробітних” та „репрезентантами їх”.

Колиб у день першого травня робітничі юнії та робітничі антикомуністичні орґанізації не відтягалися від орґанізації перштравневих робітничих масових маніфестацій, бо це день свята трудящих мас, а навпаки, самі орґанізувалиб перштравневі походи, то тоді большевики „демонструвалиб” лише зі своїми членами та прихильниками, тодіб не було тих „величавих” комуністичних походів, про які комуністи так голосно пишуть, а в яких комуністів було, як кіт наплакав. Скільки могло бути в демонстраціях дійсних комуністів, можна переконатися по тому, скільки партія комуністична має членів в Америці, або в якому числі розкуповуються тут комуністичні ґазети, або скільки вони голосів мають на виборах. Про „високий наклад” та про „популярність” їх ґазет свідчить хочби те, що комуністи увесь час оголошують плаксиво - крикливі відозви, щоби їх прихильники жертвували гроші на комуністичну пресу. Колиб та преса спиралася лише на своїх прихильниках та читачах, то з неї давно вже й сліду не булоби. Животіє вона лише тому, що „стороною” знаходить собі ріжні допомоги й матеріяльну підтримку за вірну службу московській комуністичній партії.

Отже антикомуністи роблять велику прислугу большевикам, коли не провадять активно орґанізації робітничих мас, коли не перебирають на себе ініціятиви в боротьбі тих мас за поліпшення свого стану, а тим дають можливість комуністам підшиватися до мас і в імени їх промовляти. Це найбільша помилка, з якої комуністичний хробак користає й, вносячи замішання в орґанізований робітничий рух, підриває добробут робітництва та дезорґанізує дійсну його боротьбу за свої робітничі інтереси.

**І. Бондар.**

---



---

# З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

### ПИТСБУРҐ, ПА.

**Виступ професора Ємця.**

В неділю, дня 27 квітня, Українці з Питсбурґа й околиці мали нагоду почути гру нашого славного бандуриста, професора Ємця.

Подавляюча більшість присутних на концерті бачили й чули кобзу перший раз в життю. Враження, яке залишилося в них по концерті, остане на ціле життя. Бо проф. Ємець це дійсно великий артист. Від нього повівало сумом і радістю. А грав і співав так, як давні бандуристи. Пісні про смерть козака і тих, що поляглли в місточку Базарі, викликали глибоке враження. Це можна було пізнати по лицях усіх присутніх.

Слухаючи гри нашого бандуриста, прямо надивитися не можна було, як то легко бігали його пальці по струнах і які чарівні звуки вони добували з того нашого такого дорогого нам інструменту.

Тільки сором, що так богато Українців з Питсбурґа й околиці не використали нагоди і не прийшли послухати нашого кобзаря.

Підчас концерту обдаровано проф. Ємця двома китицями квітів. Одну китицю передала йому п-на Марія Шабатура від православної церкви, а від товариства „Молода Україна” передали по українськи зодягнені діти: донечка інжиніра Малевича й синок редактора Хандоги.

По концерті відбувся в ресторані д. Лацика бенкет. Привітну промову виголосив інжинір Малевич, котрий був тостмейстром.

На бенкет прибули громадяни ріжних переконань, але це в нічім не помішало, бо настрій був гарний і сердечний. Говорило богато бесідників, котрі висказували свої враження з концерту. Промови перериванo сольовими співами, які виконали наші жінки.

Професор Ємець подякував за привіти та розповідав дещо про свій улюблений інструмент бандуру, а далі про свої переживання підчас української визвольної боротьби.

Підчас бенкету зібрано $50 на допомогу бідним скитальцям Української Армії. Свято закінчено відспіванням українського гимну.

**Анна Буґа Торик.**

—o—

### КЕНСІНҐТОН, ПА.

**Берімся до громадської роботи.**

В нашій місцевости істнує гарно збудований український народний дім. Сама будова його варта яких яких 50,000 долярів та ще при нім є лоти на яких 15,000 долярів. Та життя в тому домі, на жаль, йде мляво, бо нашу громаду розїдає гуртковщина та нетерпимість одних до других.

Як взагалі в некультурних народів, нас в першу чергу ділить наша церковна приналежність. Тут Українець грекокатолик боїться зійтися з Українцем православним, або взагалі з віруючим не так, як він, або навпаки. Крім того окремі товариства не стараються спільно працювати, а навпаки відмежуються як можна далі одне від другого. Так поступає лише примітивне громадянство. Ми всі кричимо, що в лучности сила, а міжтим кождого разу стараємося як найдальше відлучитися один від одного, використовуючи для цього все, що тільки проявляється в нашім життю. Це все бє дуже болюче по нашому національно-громадському життю й українська кольонія в нашій місцевости нидіє.

Давно вже час нам взятися за спільну працю й покінчити непотрібні роздори, бо якоїб віри ми не були, до якоїб орґанізації не належали, коли вона не йде проти національних і державних змагань українського народу, то всі ми повинні єднатися в одну громаду, щоби спільними силами творити й підтримувати наші національні орґанізації, як народний дім, діточу школу, чи яке фінансово-культурне чи инше загально-національне підприємство.

Подивімся на инших, більше культурних від нас народів. Хіба між ними нема людей ріжних вірувань, чи хіба всі вони належать до одної орґанізації? Але коли їм треба виступати в якійнебудь загально-національній справі, то всі вони йдуть гуртом і доконують спільне корисне діло, яке важне для цілого загалу, або для окремих орґанізацій чи осіб. Отож не спім, а берімся до спільної роботи й єднаймося хоч би біля тих інституцій, які вже істнують, як наприклад український народний дім. А нумо, Кенсінґтонці, берімся до обєднання національних сил та до спільної праці! Годі вже нидіти й сваритися між собою на радість і втіху нашим ворогам.

**Один з громадян.**

---

# МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. ім. Тараса Шевченка, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітинґ відбудеться в неділю, 11 травня, точно в год. 1.30 пополудни, на Литовській Гали. Проситься всіх членів і членкинь прибути на той мітинґ, бо є важні справи до полагодження. Проситься позамісцевих членів вирівнати свої належитости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Н. Іщук, предс.; П. Левицький, кас.; В. Новак, секр.

РОВЕЙ, Н. ДЖ. Тов. Згода, від. 234 повідомляє усіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 1 травня, в годині 7.30 вечером, в гали церковній на Ґренд ул. Проситься членів заплатити свої вкладки за минувший місяць і прибути на мітинґ на означений час. — Н. Моссора, секр.

БАВНД БРУК, Н. ДЖ, Бр. св. О Николая, від. 344, повідомляє всіх своїх членів, що мітинґ відбудеться в неділю, 11 травня, в годині 4-тій пополудни. Проситься всіх членів прибути на сей мітинґ, бо є важні справи до полагодження. Не явившийся член на сей мітинґ буде підлягати карі 1 дол., а урядник 2 дол. Проситься членів вирівнати свої належитости; довгуючі члени будуть суспендовані. Мітинґ відбудесь під ч. 41 North Street. — Гр. Ґеба, предс.; Яків Резник, кас.; Павло Лівкович, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Збори Тов. „Єдність”, від. 163, відбудуться в неділю 1 1травня, в годині 1-ій пополудни, в Українськім Клюбі, 847 Н. Френклін вул. Взивається всіх членів прийти на час і вирівнати залеглости, а також є дуже важні справи до полагодження. Також проситься привести своїх знакомих, а ми радо їх впишемо в члени — Гр. Фрайт, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375, повідомляє своїх членів, що мітинґ відбудеться дня 11 травня, в годині 2-ій пополудни, під ч. 717 Н. Френклін ул. Проситься усіх членів явитись на сей мітинґ, а довгуючих проситься вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Іван Чопик, предс.; Гр Дороховський, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Буковина від. 14, повідомляє всіх своїх членів щоб прибули на збори в суботу, 10 травня, в годині 8-мій вечером, до оРбітничого оДму, 15 Іст 3-та вул. Проситься всіх членів прибути на збори бо є важні справи до полагодження Всі нові члени, що вписались на бали і ті, що хочуть вступити до Тов. Буковина, повинні явитись на збори Кождий щирий робітник має нагоду вступити тепер до товариства без оплати вступного, тому користайте з цеї нагоди і будьте членом одного з найбільших товариств міста Ню Йорку. — М. Т. Паламарук, секр.

СКРЕНТОН, ПА. Тов. Над Збручa від. 280, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 11 травня, в годині 2-ій пополудни під ч. 618 Вест Лакавана. Кождий член має явитися на сих зборах. На минувших зборах ухвалено, що кождий член, котрий не явиться на бали 10-го травня, заплатить кари 3.50. — Іван Иеличко, предс.; Гр. Скалацький кас.; Евст. Ґрещук, писар.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. Стефана, від 221, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайний мітинґ відбудеться в неділю, 11 травня зараз по Сл. Божій, в гали церковній. На порядку нарад є важні справи до полагодження. Також проситься всіх довгуючих прийти і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Також проситься всіх тих, що покінчили 18 років життя, а ще не переписались до старших членів, щоби прийшли на сей мітинґ і вписались без жадної докторської оплати, лиш за посвідкою своєї молодечої грамоти. — М. Барабаш, голова; Петро Лучків, секц фін.

---



---

**Він і вона. Він:** Чи ти пішла би зі мною на кінець світа?

**Вона:** Самособою! Та ти знаєш, що я найпізніше в осьмій годині вечером мушу бути дома.

---



---

# ПРОТОКОЛ

**НАРАД РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, яке відбулося в днях 1.—20 лютого 1930 р. в домі У. Н. Союза, 81—83 Ґренд вулиця, Джерзи Сіті, Н. Дж.**

(Продовження).

(9)

## ЗВІТ ГОЛОВНОГО ФІНАНСОВОГО СЕКРЕТАРЯ.

Бувають знову люде, які думають, що орґанізація належить до головних урядників. Вони часто завидують урядникам платні та прозивають їх клікою. Вони не добачують, що Союзом рядити хтось мусить. Вони й говорять так, немовби все майно було майном джерзисітської кліки. Я й не згадував би про се, але те говориться вже не від нині. Просто від самого початку тревають сі балачки. Проти кождого найкращого й найідейнішого робітника орґанізації підношено сю балачку. Називано членами кліки тих, що за життя для У. Н. Союза працювали й за нього терпіли, як от бл. п. о. о. Стефановича й Бончевського, бл. п. Андрейка, Угорчака, Савки і Ядловського. Пейди? Чи ті люде хоч у сотній части дістали винагородження за свою працю, за стрáчені нерви, за найкращі літа молодости? Так виглядає та джерзисітська кліка. Сі люде не забрали Союза з собою. Союз був, є і буде. На місце тих, що відійшли, прийшли другі. Не стане тих, прийдуть нові. Вони У. Н. Союзом управляють, але не є його власниками. У. Н. Союз, збудований волею народа, управляється народом і для народу жити буде. Маєток служить членам і їх родинам. Про се члени мусять памятати все й усюди.

**ANNUAL STATEMENT OF UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, 1929.**

| | Mortuary Fund | Reserve Fund | Disability F'd | Nat'l Fund | Orphans Fund | Expense Fund | Totals |
|---|---|---|---|---|---|---|---|
| Balance from 1928 | $1,406,210.82 | $296,787.11 | $62,167.27 | $9,278.47 | $180.016.05 | $78,097.11 | $2,032,556.83 |
| Income from January 1, 1929 to December 31, 1929 | | | | | | | |
| Assesments of premiums during first 12 months of membership of which all or an extra percentage is used for expense | $ 7,671.28 | $ | $ | $ | $ | $ 2,064.41 | $ 9,735.69 |
| All other assesments or premiums | 274,197.93 | 12,247.00 | 19,844.16 | 4,961.04 | | 77,663.20 | 388,913.33 |
| Total receiver from members | $281,869.21 | $ 12,247.00 | $19,844.16 | $4,961.04 | | $79,727.61 | $398,649.02 |
| Gross interest on mortgage loans | 41,469.84 | 5,129.80 | 2,124.00 | | 5,069.73 | | 53,793.37 |
| Gross interest on bonds Less $447.64 | 16,829.86 | 1,387.50 | | | 2,674.75 | | 20,892.11 |
| Gross interest on deposits in trust companies and banks | 9,142.79 | 1,958.78 | 837.86 | 185.30 | 642.49 | 1,365.07 | 14,132.29 |
| Gross rent from society property | | 5,000.00 | | | | | 5,000.00 |
| Sale of lodge supplies | | | | | | 6,836.79 | 6,836.79 |
| Orphans Fund | | | | | 24,138.90 | | 24,138.90 |
| Total Income | $349,311.70 | $ 25,723.08 | $22,806.02 | $5,146.34 | $ 32,525.87 | $87,929.47 | $523,442.48 |
| Amounts carried forward | $1,755,522,52 | $322,510.19 | $84,973.29 | $14,424.81 | $212,541.92 | $166,026.58 | $2,555,999.31 |

Отся табеля в першій лінії подає білянс, осталий із 1928 р. по фондам. Фонд конвенційний поданий разом з фондом адміністраційним. Загальна сума всіх фондів остала $2,032,556,83. У дальшім тягу подані місячні вкладки нових родів в сумі $9,735,69 і старих родів $388,913,33, разом від членів $398,649,02.

Проценти від морґечів, бондів і банків виносять суму $88,817,77. Найбільша сума, бо поверх $50,000, се проценти від морґечів. На морґечах з кінцем 1929 р. є інвестованих $1,161,136,50. Всі морґечі платять 6% і реальности є в повнім порядку. З тих усіх морґечів три морґечі канцелюється, бо не платили процентів на час. Два з них на менші суми, а один на більшу. Орґанізаційні гроші є певні, бо поза нашим морґечом є ще другий і третій.

Поза процентами є подана сума $5,000 як рент від будинку до фонду резервового. З фонду резервового інвестовано суму $125,000 на будинок орґанізації і від сеї суми ми мусимо платити відповідний процент. На сю суму зложила „Свобода” $4,000, а У. Н. С. $1,000. Крім сього „Свобода” звернула до фонду адміністраційного половину заплаченого податку, в сумі $1,353,30.

Остання державна контроля, що відбулася в лютім 1929 р., влучила ввесь маєток „Свободи” до стейтментів. Під сю пору друкарня й адміністрація „Свободи” занимають два поверхи, а офіси У. Н. Союза один поверх. Коли „Свобода” сплатила тепер увесь довг за машинерію і процеси, то можна сподіватися, що вона поможе оплачувати кошти удержання будинку.

(Дальше буде).

## ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

### НЮАРК, Н. ДЖ.

**На поміч політичним вязням.**

Українське Т-во „Запороже" в Нюарк, Н. Дж., зібрало на своїм місячнім засіданню на допомогу політичним вязням суму $38, яку переслано до краю через Обєднання.

Зложили слідуючі: Т-во „Запороже" зі своєї каси $25; по $1: А. Міклясевич, М. Мельник, І. Гураль, М. Ходінський, І. Мохналь, Т. Ґима, Т. Каськів, Д. Мотуз, В. Костів, Л. Муляр, А. Діділівський, М. Хащевський; по 50 цнт.: І. Бакун, Г. Попаца.

Разом $38.

### КЛІВЛЕНД, О.

**З забави на інвалідів і Рідну Школу.**

Дня 1. березня відбулася цілком несподівано забава в домі громадян Василя і Анни Курч, на якій чесні гості не забували за Рідний Край і зложили $16.10, які вислано до Обєднання по половині на Рідну Школу і інвалідів.

Жертвували: В. Курч $2; по $1: І. Маланчак, Н. Бежик, С. Лєвчик, В. Товарницький, А. Заґінський, Мекензен (Німець). По 50 ц.: М. Ящак, С. Морозович, М. Каїк, І. Ганич, Ю. Гальчишак, Д. Товарницький, Н. Гомзяк, І. Пукач, О. Запоточний, М. Гуль, І. Лодинський; В. Потюк 60 ц. Дрібними $1, а по 25 ц.: І. Лазірко, А. Фесачин, А. Васюник, Д. Лупань.

С. Морозович.

### СИРАКЮЗ, Н. Й.

**З ювилейного свята на „Просвіту".**

В нашій громаді задумано відсвяткувати 60-літну річницю старокраєвого товариства „Просвіти", матери наших усіх національних товариств.

Свято це відбулося заходом Українського Горожанського Клюбу і Товариства „Українська Січ", від. 282 У. Н. Союза, при співучасти хору Товариства „Боян". З концерту прийшло $35, за ювилейні відзнаки зібрано $20.50, Тов. Українська Січ жертвувало $15, а Український Горож. Клюб $10. Разом зібрано $80.

Як членські вкладки і предплату на журнал „Життя і Знання" зложили по $5: Михайло Малимон і Антін Яворський.

Разом вислано до Обєднання $90 з призначенням для „Просвіти" у Львові.

А. Яворський.

**В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".**

















## ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ















Цікавий. — Що нас держить на поверхні землі?

— Право тяжкости, яке відкрив Нютон.

— А якжеж люде вдержувалися на поверхні землі перед відкриттям того права?